

Semmelweis Egyetem

Mentális egészségtudományok Doktori Iskola

Az akkreditációs eljárásban közreműködő
látogató bizottság jelentése

A 2021/1/IX/4. sz. határozat melléklete

Tartalomjegyzék

I. A látogató bizottság javaslata az akkreditációt illetően	3
I.1. Főbb erősségek	4
I.2. A monitor eljárás feltételei	4
II. A látogató bizottság értékelése	6
II.1. A doktori iskola általános helyzetképe	6
II.2. A törzstagok tudományos tevékenysége	6
II.3. Az ESG-kritériumok szerinti értékelés	7
ESG 1.1 Minőségbiztosítási politika	7
ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása, folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése	9
ESG 1.3 Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés	11
ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése	13
ESG 1.5 Oktatók	15
ESG 1.6 Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások	17
ESG 1.7 Információkezelés	19
ESG 1.8 Nyilvános információk	20
ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbiztosítás	22
Látogató Bizottság	22

I. A látogató bizottság javaslata az akkreditációt illetően

A MAB Látogató Bizottsága (a továbbiakban: a Bizottság) a Semmelweis Egyetem Mentális egészség tudományok Doktori Iskola (D78) által készített önértékelés, az átvizsgált nyilvános egyetemi dokumentumok és a online interjúk alapján megállapítja, hogy a Mentális egészség tudományok Doktori Iskola (a továbbiakban: DI) minőségbiztosítási rendszere az ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area) elvei értelmében nem egységes szerkezetű, a doktori iskola egészére nem terjed ki.

A doktori iskola minőségbiztosítási és fejlesztési folyamatai részben tervezettek, tervezési, ellenőrzési, mérési és értékelési eljárásai esetiek. A vezetési folyamatok és a minőségbiztosítási folyamatok között kimutatható a kapcsolat, az oktatás-kutatás menedzsmentje megfelelő, irányba illeszkedik a doktori iskola stratégiájához.

A támogató – pénzügyi, gazdálkodási, informatikai – folyamatok, valamint az infrastruktúra megfelelő háttérrel biztosít az oktatási és kutatási tevékenységhez.

Ennek alapján a doktori iskola öt évre akkreditálható feltételeken, monitoreljárással egybekötve.

A monitoreljárási feltételei: a doktori iskola e határozathozatal napjától számított két éven belül benyújtja a MAB-nak írásos beszámolóját, melyben részletesen ismerteti az ebben a jelentésben felsorolt hiányosságok pótlására tett intézkedéseket. A MAB a beszámoló beérkezését követő 30 munkanapon belül jelzi a doktori iskolának, ha helyszíni látogatást is szükségesnek tart. A pótolandó hiányosságok felsorolása az I.2. fejezetben található; amennyiben ezek pótlása nem történik meg az előírt határidőre, a MAB megvonja az akkreditációt a doktori iskolától.

Az egyes ESG-pontokat tárgyaló fejezetek végén a Bizottság által megfontolásra ajánlott javaslatok találhatóak. Mérlegelésüket a doktori iskolára bízva a Bizottság, teljesülésüket külön nem vizsgálja.

I.1. Főbb erősségek

A MAB fontos célja, hogy az akkreditációs eljárások során tapasztalt jó gyakorlatokra felhívja a doktori képzést folytató intézmények figyelmét. A Bizottság e célból összegyűjtötte azokat a gyakorlatokat, melyeket példaértékűnek talál, s melyekből más doktori iskolák is ötleteket meríthetnek.

- Állami ösztöndíjas doktori képzésre heti 20 órát meghaladó foglalkoztatás esetén is lehet jelentkezni a 2020. évi felvételi eljárásban.
- A honlapon elérhető a doktoranduszok ismeretterjesztő és egyéb 3. missziós programokba való bevonását ismertető összefoglaló.
- A hallgatói mobilitás támogatása: a DI kurzusai bármely egyetem PhD-hallgatói számára nyitottak, a kurzusfelvételt sem adminisztratív, sem anyagi szempontból nem akadályoztatják.
- Semmelweis Doktori Ösztöndíj és Kiváló Témavezetői Díj létesítése a kiemelkedő hallgatók és témavezetők számára.
- Évente megszervezésre kerülő PhD Tudományos Napok, amelyek során a hallgatói előremenetelt követik nyomon.
- Angol nyelvű disszertáció kötelező bevezetése a 2020. szeptember 1. után kezdő hallgatóknak, ezzel is igazodva az egyetemi nemzetköziesedési stratégiai célhoz.

I.2. A monitor eljárás feltételei

A minőségbiztosítási politika területén:

- A DI a kitűzött célok teljesítéséhez határidőket, továbbá mérhető mutatókat rendel. Kidolgozza az elért eredmények nyomon követésének, ellenőrzésének és visszacsatolásának dokumentált rendszerét, hogy a DI valamennyi érintettjéhez eljussanak az információk a feladatokról és az eredményekről is.
- Javasolt az ISO-rendszerben és önértékelésre vonatkozó szabályozásban egyértelműsíteni a Semmelweis Egyetem Doktori Iskola (SEDI) megszüntetését követően az egyes doktori iskolák feladatait, az információáramlás útjait.

A képzési programok területén:

- Biztosítani szükséges a doktori kurzusokkal és azok oktatóival kapcsolatos hallgatói visszajelzések figyelembe vételét a képzési program fejlesztésében. Az oktatói munka véleményezésének rendszerét a DÖK felügyeli, a DI vezetése az érdekképviseléssel karöltve találjon módot arra, hogy a 20 fő alatti létszámú kurzusok hallgatói is

véleményt formálhassanak. A visszajelzések legyenek elérhetők az érintett oktatóknak és a DI vezetésének is.

- A DI egyeztessen a vezetőséggel a Neptun rendszerben észlelt adminisztrációs problémáról, hogy a doktori kurzusok beszámítása az óraterhelésbe lehetővé válhasson.
- A kreditszerzés szabályozásának pontosítása: 18 tanulmányi kredit teljesítése több, sikeres vizsga nélkül zárult kurzus esetén; a félévente megszerzendő 30 kredit, ezen belül a kutatási kreditek szabályozása. A DI dolgozza ki, hogy a hallgatók milyen konkrét és mérhető teljesítmény alapján kaphatják meg a kutatási tevékenységgel megszerzendő minimum 139, maximum 179 kreditet, ezek egyes félévre adható részeit.

A hallgatóközponitú tanulás, tanítás és értékelés területén:

- Szükséges a fokozatszerzéssel kapcsolatos információkról az egyértelmű kommunikáció, illetve a komplex vizsga eredményének beszámíthatóságával kapcsolatos egyértelmű tájékoztatás.

A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaitélése területén:

- Az Nftv-hez igazodva, szükséges a fokozatszerzési eljárási díj kivethetőségének pontosítása a Működési Szabályzatban.
- A komplex vizsga értékelésének módját a Kormányrendeletre kell igazítani, valamint meg kell szüntetni a fokozat minősítésébe történő beszámítását szabályzat szintjén is.

Az információkezelés területén:

- A DI vezetésének figyelmet kell fordítania (önálló fejlesztés, vagy átvett rendszer útján) a DI specifikus folyamatainak azonosítására, a minőségcélok kijelölési és értékelési mechanizmusának kiépítésére, a jelenleg működő minőségbiztosítási rendszer felülvizsgálatára.
- A DI dolgozzon ki elégedettségmérési rendszert, melynek segítségével kifejezetten a saját doktoranduszait tudja érdemben megszólítani.
- Ki kell dolgozni, hogy hogyan kívánja a DI a külső és belső érdekelteket bevonni a gyűjtési, elemzési és értékelési tevékenységekbe.

Az információk nyilvánossága területén:

- A felvételizők, érdeklődők számára biztosítsanak tájékoztatást a várható önköltség összegéről.
- A DI, valamint az Egyetemi Doktori Tanács keressen megoldást arra, hogy a Doktori Szabályzat és a Működési Szabályzat közötti jelentős tartalmi átfedést megszüntesse.

- A DI Képzési Terve és a Doktori Szabályzat közötti tartalmi átfedést a DI oldja fel, helyette javasolt például a megfelelő paragrafusszám feltüntetése.

II. A látogató bizottság értékelése

II.1. A doktori iskola általános helyzetképe

A doktori iskola jogelődje 1993-ban került megalapításra, kezdetben klinikai orvostudományi (pszichiátria) és pszichológiai (klinikai pszichológia) képzést biztosított. A DI jelenlegi programjai 2014-ben, három tudományágban kerültek kialakításra, ezen tudományágak a klinikai orvostudományok, az egészségtudományok, valamint a szociológiai tudományok.

Jelenleg hat magyarországi doktori iskola kínál egészségtudományi képzéssel egybekötött PhD-képzést. Témakínálatát és kutatási irányultságát tekintve azonban ez a DI az egyetlen, amelyik kifejezetten a mentális egészség perspektívájából közelíti meg az egészségtudományok kérdéskörét. Az egészségtudományi és klinikai orvostudományi területen nyújtott képzési portfóliójának egy másik sajátossága az egyes témák modern idegtudományi vonatkozásainak kutatása. A három tudományág együttműködését számos közös kurzus, társtémavezetés és publikáció jelzi.

A Semmelweis Egyetemen (SE) a tudományági (tudományterületi) doktori iskolák formálisan közös szervezeti keretben, a Semmelweis Egyetem Doktori Iskolában (SEDI) működtek. A Szenátus 2020-ban a SEDI-t megszüntette, és ezáltal az egyes doktori iskolák külön jelennek meg a szervezeti struktúrában. A doktori képzés legfőbb döntéshozó szerve az Egyetemi Doktori Tanács (EDT), amelyhez az adminisztratív keretrendszer a Doktori Hivatal biztosítja. A DI és az EDT feladatait az egyetemi Doktori Szabályzat részletezi. Ebben a keretrendszerben a DI javaslattevési jogkörrel bír, míg a döntéshozó szerv az EDT.

A DI kiterjedt hazai és nemzetközi kapcsolatrendszerrel rendelkezik, a doktori képzésben is aktív kutatócsoportok többek között a Nemzeti Agykutatási Programmal összefüggő, vagy a Felsőoktatási Intézményi Kiválósági Program Neurológia témacsoportjához kapcsolódó sikeres projektjeinek ad otthont.

II.2. A törzstagok tudományos tevékenysége

A doktori iskolákról, a doktori eljárások rendjéről és a habilitációról szóló 387/2012. (XII. 19.) számú kormányrendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) meghatározza a törzstagság kritériumait. A törzstagság egyik alapvető feltétele a 2. § (3) bekezdésének b) pontja értelmében, hogy törzstag az lehet, *„aki a doktori iskola tudományágában, illetve annak*

kutatási területén folyamatos, magas szintű tudományos tevékenységet folytat, amely tudományos tevékenység – ide nem értve a művészeti tevékenységet – a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény 3. § (1) bekezdés o) pontjában meghatározott nemzeti tudományos bibliográfiai adatbázis (a továbbiakban: Adatbázis) alapján vizsgálendő”.

Egyértelműen megállapítható, hogy a Mentális egészség tudományok Doktori Iskola tőzrzstagjai:

Albert Ildikó Fruzsina, egyetemi tanár

Bagdy György, egyetemi tanár

Bódizs Róbert, tudományos főmunkatárs

Czobor Pál, egyetemi docens

Gaál Péter, egyetemi docens

Kovács József, egyetemi tanár

Pethesné Dávid Beáta, egyetemi tanár

Purebl György, egyetemi tanár

Réthelyi János, egyetemi tanár

Széman Zsuzsanna, egyetemi tanár

a Kormányrendelet 2. § (3) bekezdés b) pontjában foglaltaknak megfelelően folyamatos, magas szintű tudományos tevékenységet folytatnak.

A DI vezetője Bagdy György, egyetemi tanár, az MTA doktora, korábban az SE Gyógyszerhatástani Intézet igazgatója és az SE tudományos rektorhelyettese, aki a DI irányítását Bitter Istvántól vette át 2019 decemberében. Bagdy György elismert kutató, az MTMT-adatbázis alapján tudományos közleményeinek száma 278, független idézettsége 5595, Hirsch indexe 51, az utóbbi öt évben is több mint 110 tudományos közleményt publikált.

II.3. Az ESG-kritériumok szerinti értékelés

ESG 1.1 Minőségbiztosítási politika

Az SE küldetéseként az egészség védelmét és szolgálatát fogalmazta meg, az oktatói, a kutató és a betegellátó tevékenységek révén. A 2024-re kitűzött intézményi célok között szerepel a Közép-Európa első három biomedicinális szakegyeteme közé tartozás, a nemzetközi hallgatók 50%-os és az idegen nyelven is oktató minősített oktatók 90%-os arányának elérése, a kutatási bevétel 2-3-szorosra, valamint a szabadalmak számának háromszorosra történő emelése. A vízió és a célok eléréséhez vezető stratégiák között megfogalmazásra került a tehetséges hallgatók korai bekapcsolása a kutatásba, aktív részvétel a hazai tudománypolitika

alakításában az élettudományok területén, motiváló kutatói érdekrendszer alkalmazása, valamint a hazai és nemzetközi együttműködések eredményorientált szélesítése. A stratégia megvalósításához vezető programok között – a minőségpolitika részeként – a kutatás-fejlesztéshez és a felsőoktatáshoz kapcsolódóan megtalálható a kutatói mobilitás fokozása, erősödő partnerség kialakítása a vállalatokkal, valamint részvétel nemzetközi K+F+I konzorciumokban és vállalati kutatásokban.

Az intézményi minőségpolitikában kinyilvánításra kerül, hogy elvárás az MSZ EN ISO 9001:2015 szabvány szerinti minőségirányítási rendszer bevezetése és működtetése.

Az előbbiekhöz kapcsolódóan került megfogalmazásra az SE Doktori Iskoláinak közös Küldetésnyilatkozata, mely szerint a biomedicinális és egészségtudományok széles területén a PhD-képzésben résztvevők számára kívánnak lehetőséget biztosítani új tudományos eredmények megismerésére.

Az intézmény Minőségfejlesztési Tanácsának feladata a vezetőségi átvizsgálás lefolytatása, valamint a helyesbítő és megelőző tevékenységek meghatározása. A tanács tagjai között szerepel az EDT elnöke, és állandó meghívott az Egyetemi Hallgatói Önkormányzat elnöke. Az intézményi Minőségfejlesztési és Minőségértékelő Bizottság feladata a minőségbiztosítási rendszer működéséhez és fejlesztéséhez szükséges intézkedések előkészítése, a személyi és tárgyi feltételek fennállásának megítélése, az oktatási és kutatási tevékenység eredményeinek összegzése, valamint az egyetemi minőségcélok kitűzése. A Bizottság elnöke a stratégiai és fejlesztési rektorhelyettes, akinek munkáját a Minőségbiztosítási Osztály segíti. Az SZMSZ I.7. rész 1. § (7) szerint az egyetem karainak és oktatási-kutatási szervezeti egységeinek minőségbiztosítási rendszerrel kapcsolatos feladatai közé tartozik, hogy szervezeti ügyrendjükben meghatározzák a minőségbiztosítási rendszer működtetéséhez kapcsolódó feladatokat, annak szervezeti kereteit, kidolgozzák a minőségértékelés szempontjait és módszereit és elkészítsék az éves önértékelő jelentést.

A doktori képzést és fokozatszerzési eljárást az EDT irányítja. A doktori képzésben a felvételi eljárás rendjét (nyelvi követelmények, pontozás, kiválasztás), a fokozatszerzés szabályait, a doktori iskolák tudományterületi/ági sajátosságaival (publikációs elvárások) kapcsolatos rendelkezéseit, valamint a Doktori Hivatal működési szabályait az SE Doktori Szabályzata és az SE Doktori Iskoláinak Működési Szabályzata rögzíti.

A Semmelweis Egyetem Doktori Iskoláinak 2020. évi Minőségbiztosítási Terve – amely vonatkozik a SE valamennyi doktori iskolájára – tartalmazza a doktori iskolák minőségfejlesztési rendszerének főbb elemeit és a képzésfejlesztés stratégiai céljait. A dokumentumban felsorolt minőségfejlesztési elemek jól illeszkednek a DI feladataihoz, a stratégiai célok és feladatok összhangban vannak az intézményi célokkal.

Ugyanakkor a látogatás során elhangzottak alapján a szabályozás és a gyakorlat összhangja nem teljes. A célkitűzések 2020. évre megfogalmazásra kerültek, de hozzájuk kapcsolódóan

nincs rögzítve célérték, határidő. Korábbi években kijelölt célok, mutatók – és azok dokumentált értékelése – nem hozzáférhető.

A DI tőzstagjai és oktatói körében nem voltak részleteiben ismertek a SEDI, illetve a DI által kitűzött célok. Elmondásuk szerint olyan rendszeres, tervezett megbeszélésekre a DI keretein belül nem kerül sor, ahol a kitűzött célok illetve az azokhoz kapcsolódó eredmények áttekintésre kerülnek, és/vagy teendők fogalmazódnak meg, intézkedések kerülnek meghatározására. A minőségcélok teljesülésének nyomon követése, ellenőrzése és visszacsatolása a működési folyamatokba nem igazolható. Az oktatói munka hallgatói véleményezése (OMHV-kérdőív) eredményeként kapott adatok dokumentált kiértékelésére és visszacsatolására nincs rendszeres gyakorlat. A minőségbiztosítási rendszer kialakításának, működtetésének nevesített felelőse a DI vonatkozásában nincs. A doktoranduszok tagként részt vesznek a minőségbiztosításhoz kapcsolódó bizottságok munkájában, de a hallgatók szélesebb köréhez a Minőségfejlesztési Tanács határozatai nem jutnak el.

Ajánlások

Javasolt a DI szintjén a minőségbiztosítási rendszer működtetéséért felelőst megnevezni, konkrét feladatainak és a hatáskörének megfogalmazásával, ugyanakkor egyértelműsíteni szükséges, hogy a minőségbiztosítási rendszer folyamataiban mi a DI feladata.

A különböző bizottságok között a minőségbiztosításhoz kapcsolódó feladatok szétosztásra kerültek. Célszerű lenne átgondolni, hogyan biztosítható, hogy a doktori iskolák minőségbiztosítási folyamataira vonatkozó információk egy helyen rendelkezésre álljanak.

Javasolt a Minőségbiztosítási Tervben az egyetem stratégiai céljaiban megfogalmazott nemzetköziesedési célhoz cselekvési terv kidolgozása és határidők hozzárendelése.

ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása, folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése

A DI képzési programjainak működtetése, fejlesztése, felülvizsgálata során igazodik az intézményi szintű stratégiai célokhoz. Az egyetem meghatározó stratégiai törekvéseit, köztük a „mesterséges intelligencia”, „idős kor egészségügyi és szociális problémáinak feltárása”, a „stressz pszichiátriai betegségeket provokáló hatása” témákat beillesztette a DI képzési és kutatási programjaiba. A DI európai kutatási projekteken, valamint nemzetközi szervezetekben való részvétele biztosítja képzési programjai korszerűségét.

A DI három programja a Pszichiátria program, Mentális egészségtudományok program, valamint az Egyének és közösségek erőforrásainak szociológiai és mentálhigiénés megközelítése program három különböző tudományágat (klinikai orvostudományok,

egészségtudományok és szociológiai tudományok) ölel fel. A multidiszciplinaritás a DI egyik kiemelkedő erőssége.

Az SE hatályos Intézményfejlesztési Tervében kiemelt stratégiai cél az idegennyelvű PhD-képzés fejlesztése. Az önértékelés alapján ezt az egyetemi célt „differenciált megközelítéssel” értelmezve kezeli a DI, azaz jelenleg hallgatói kérésre egy kurzust alternálva hol magyarul, hol angolul tartanak. Önálló, teljes egészében angol nyelven történő képzés meghirdetéséről az interjúkn részt vevő oktatók nem tudnak, illetve bizonyos kutatási területeken ezt teljesen kivitelezhetetlennek tartják a nyelvi akadályok miatt (pl. a kutatás forrásanyaga magyar). Az Oktatási Hivatal 2020. szeptember 22-én nyilvántartásba vette és engedélyezte, a DI mindhárom tudományágában, az angol nyelvű, levelező munkarendű képzés indítását a 2020/2021. tanév II. félévétől (a Felsőoktatási Információs Rendszer alapján angol nyelvű, nappali munkarendű képzés már 2016. augusztus 1-je óta meghirdethető a DI-ban). Az interjúk során azonban kiderült, hogy a DI vezetőjének és az oktatóknak nem volt tudomása az angol nyelvű képzésindításról. Az angol nyelvű PhD-képzés körüli bizonytalanságot javasolt tisztázni.

A DI kidolgozza képzési programokra, témavezetőkre, hallgatói kimeneti mutatókra vonatkozó javaslatait, melyeket előbb a doktori iskolák Véleményező és Minőségellenőrző Bizottsága (VMB) véleményez, majd az EDT dönt. A kurzusok és az oktatói munka monitorozása azonban nem megoldott. A látogatás során világossá vált a Bizottság számára, hogy jelenleg nem működik egységes módszerrel végzett hallgatói kurzusértékelés, aminek eredményei visszacsatolásra kerülnének az oktatókhoz és a DI vezetése is megkapná. Az oktatók jelezték, hogy tantárgyspecifikus visszajelzéseket ők maguk kérnek (ha kérnek) a hallgatóktól különféle módszerekkel (pl. kérdőív, fókuszcsoportos megbeszélés, doktori műhely). Az oktatói munka hallgatói véleményezése (OMHV) rendszere a 2018. decemberi szenátusi döntés értelmében átalakult. Ezt megelőzően a papír alapú kérdőíves felmérés a kisebb létszámú doktori kurzusoknál nem minden esetben valósult meg. Az új véleményezési rendszert a Doktorandusz Önkormányzat (DÖK) irányítja, az interjúk alapján még nem történt meg az első, immáron online (Neptun) értékelés, de a jelenlegi 2020. őszi félévben már tervezik az első felmérést. Emellett jelezték, hogy a 20 főnél alacsonyabb létszámú kurzusok kiesnek a véleményezési körből, mindazonáltal szükségesnek tartják, hogy az alacsony létszámú kurzusoknál is biztosított legyen visszajelzési lehetőség. A beérkezett adatokról a DÖK tájékoztatást nyújt a VMB-nek, aminek beszámolási kötelezettsége van az EDT irányába.

A Működési Szabályzatban rögzített kreditszerzés leírása több esetben nem egyértelmű. Az említett szabályzat szerint *„Amelyik hallgatónak négy vagy annál több eredménytelenül (sikeres vizsga nélkül) zárult kurzus szerepel az indexében, annak az abszolutóriumhoz 18 kreditet kell teljesítenie”,* az viszont ebből nem derül ki egyértelműen, hogy a 18 kreditet a kötelező 16

tanulmányi kredit helyett (16+2 extra kredit) vagy azon felül (16+18 kredit) kell teljesíteni. Emellett szintén a Működési Szabályzat rendelkezik arról, hogy félévente 30 kreditet kell teljesíteniük a doktoranduszoknak, azonban „A megszerzett tanulmányi és oktatási krediteket a témavezető vagy kiegészíti 30-ra, vagy egyetlen kutatási kreditpontot sem ad meg. Adott félévre vonatkoztatva tehát a „minden vagy semmi törvénye” érvényesül, és nincs mód arra, hogy valaki a kutatási krediteknek mindössze egy részét szerezzze meg.” Ez azt jelenti, hogy a Képzési Tervben rögzített minimum 134 kreditet adhat a témavezető saját hatáskörben a doktorandusz kutatási tevékenységére. A Bizottság úgy véli, hogy szükséges a kutatási kreditek teljesítésére vonatkozó átlátható minimumszabályozás lefektetése a Képzési Tervben, hogy mind a témavezetők, mind a témavezetettek tisztában legyenek azzal, hogy milyen tevékenységgel szerezhetnek kreditet.

Az oktatási tevékenységgel szerezhető kredit szabályozva van a Doktori Szabályzatban. Ugyanakkor, mivel kicsit bonyolult a kreditszámítás, a Bizottság által kiküldött hallgatói kérdőív alapján megállapítható, hogy többek számára nem teljesen világos a szabályozás.

Ajánlások

Az egyes programokban az angol nyelvű PhD-képzés lehetőségének elemzése.

Célszerű lenne ismételt, alaposabb tájékoztatást nyújtani a hallgatók által végezhető oktatási tevékenységről és kreditértékéről.

ESG 1.3 Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés

A DI programjait széles bemeneti alap és interdiszciplinaritás jellemzi. A különböző tanulmányi háttérrel felvett hallgatók közös szintre hozását módszertani és felzárkóztató kurzusokkal valósítja meg a DI. A weboldalon található tájékoztató alapján a pszichiátriai és az egészségtudomány programok kutatási irányai erősen kapcsolódnak a nemzetközi kutatási irányokhoz és trendekhez, a szociológiai program kevésbé.

Ehhez mérten a képzési struktúra megfelelően biztosítja a doktoranduszoknak, hogy képességeik és tudásuk megfelelően fejlődjön. Folyamatosan bővülő kurzusadatbázis áll rendelkezésre, ami alapján a hallgató a témavezetővel közösen állítja össze egyéni képzési útvonaltát A Képzési Terv, valamint a hallgatói visszajelzések alapján a doktoranduszok tanulási, előrehaladási útvonala jellemzően statikus, kevésbé egyénre szabható. A hallgatók többsége a DI-hoz kapcsolódó kutatócsoportokba tudnak kutatási témájukkal integrálódni, ez jó alapja lehet a képzés sikeres abszolválásának. Kiemelendő, hogy a hallgatók MTA-kutatócsoportokhoz kapcsolódhatnak, valamint havi kutatási keret is biztosított részükre.

Az oktatói és hallgatói visszajelzések alapján hagyományos pedagógiai és tanítási módszereket alkalmaznak az oktatók. Hallgatói visszajelzések alapján (előzetes bizottsági kérdőíves felmérés) a képzési program kialakításába és felülvizsgálatába kevésbé vonják be a

doktoranduszokat, ugyanakkor elégedettek a témavezetőik által nyújtott támogatással és a képzés színvonalával.

A hallgatói válaszok alapján a tudás ellenőrzése és a számonkérés módjai a programokhoz mértén változatosak, a tananyaghoz illeszkedő módon és arányosan vannak kialakítva és közölve a hallgatókkal. Értékeléskor a félév végi beszámolók és a PhD Tudományos Napok megfelelő visszajelzési rendszert jelentenek, így az elméleti és a gyakorlati (kutatási) előrehaladás jól mérhető és jól tervezhetővé teszi a képzési- és kutatási időszakot.

A hallgatói teljesítmények követésére és ellenőrzésére vonatkozó adatok azonban ellentmondásosak. A Minőségbiztosítási Terv szerint a hallgató teljesítményét a témavezető félévente értékeli, a Minőségbiztosítási Tanács 2019. évi értékelése (05. Beszámoló) alapján „*legalább évente egy alkalommal írásban beszámol a programvezetőnek*”, a Képzési Terv pedig témavezetői írásos értékelést említ időszak megjelölése nélkül, ugyanakkor a témavezetők elmondása szerint a komplex vizsga előtt kötelesek a hallgatót írásban értékelniük. A felsorolt, hallgatói teljesítmény ellenőrzésére vonatkozó szabályzatok ismerete nem volt egyértelműen azonosítható a hallgatókkal és oktatókkal folytatott interjúk során.

A doktorandusz bevonható az oktatásba, ám ez a lehetőség opcionális. Amennyiben oktatási tevékenységet végez, a témavezető segítségére számíthat, bár oktatási tevékenységükre a visszajelzési rendszer kidolgozása kezdetleges, hiszen az OMHV-s felméréseket a DÖK még nem indította el.

A doktorandusz-témavezető arány megfelelő, a szabályzók meghatározzák, hogy egy témavezetőnek maximálisan hány témavezetettje lehet. A hallgatói visszajelzések alapján a témavezetők támogatják munkájukat, panaszról nem számoltak be.

A DI ösztönzi a szakmai viták és párbeszéd kialakítását és ennek teret is biztosít éves rendszerességgel a PhD Tudományos Napokon.

Ajánlások

A hallgatók által elvégzett kutatómunka ellenőrzésének gyakoriságát tisztázni szükséges, és harmonizálni kell a gyakorlatot a rögzített elvárásokkal.

Amennyiben a doktorandusz oktatói munkát végez, arról kapjon visszajelzést a kurzus hallgatóitól és a tantárgyfelelős tanártól is. Az OMVH-rendszer eredményeinek az adatfelvételt követő meghatározott – rövid – időn belüli eredményközlése javasolt.

ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése

A felvételi eljárás központilag, az egyetem összes doktori iskolájára vonatkozóan egységesen van szabályozva, és jól meghatározott kritériumok szerint történik. A Doktori Szabályzatban, Működési Szabályzatban, és a honlapon is elérhetőek információk a folyamatról.

A Működési Szabályzat rendelkezik arról, *„Ha a jelentkező az első félévben nem kíván témavezetőt és témát választani, akkor az első félévben a DI vezetője lesz a hallgató témavezetője.”* Amennyiben ilyen helyzet többször is előfordulna, akkor gyorsan átléphetik a DI vezetője esetében a témavezetők által vállalható (hat) doktoranduszok számát.

A Működési Szabályzat szerint a felvételi döntések *„az Nftv-ben foglaltak szerint meghatározott minimális pontszám figyelembevételével”* történnek, ez azonban a graduális képzésre vonatkozik, a doktorira nem, emiatt ennek pontosítása szükséges a szabályzatban.

Amennyiben az egyetem nemzetköziesítési céljának megfelelően angol nyelven is elindul a képzés, akkor érdemes lesz ellenőrizni a külföldi hallgatókra vonatkozó, már elérhető tartalmakat. Például eltérő tájékoztatást nyújt a honlap és az angol Doktori Szabályzat, és van olyan terület, ami kevésbé részletesen meghatározott). A külföldi és a Stipendium Hungaricum (SH) ösztöndíjjal felvett hallgatók felvételi kritériumrendszerét bemutató tájékoztató sincs összhangban a magyar felvételizőkre vonatkozó eljárásrenddel (például a pontozási, értékelési szempontok bemutatása hiányzik).

A Képzési Terv szerint a nem orvos végzettségű doktoranduszoknak kötelezően felzárkóztató kurzust kell teljesíteniük, melyek a graduális képzés keretében oktatott tárgyak felvételét jelentik.

A publikációs teljesítmény elismerése részletesen szabályozva van a Doktori Szabályzatban. Szakterületi sajátosságok miatt nem egységesek a publikációs követelmények a különböző programok között, de teljesen indokolt, hogy a szociológia program számára más kritériumok legyenek meghatározva. Ezen specifikus kritériumok azonban nem jelentenek eltérő nehézségű követelményrendszert.

A Képzési Terv szerint a doktorandusz *„a doktorandusz intézeti vagy kutatócsoporti szemináriumon számol be kutató munkájának eredményéről”* (például tudományos ülés, Agytorna elnevezésű fórum, doktori műhelyfoglalkozás). Arra vonatkozó információ azonban nem áll rendelkezésre, hogy a heti rendszerességgel tartott rendezvényen kötelező-e a részvétel.

A nyelvi követelményekről a Doktori Szabályzat úgy rendelkezik, hogy a témavezető egy nyilatkozattal igazolhatja nyelvvizsga vagy egyetemi záróvizsga hiányában, hogy hallgatója jól ismeri a második idegen nyelvet. Azonban az nincs meghatározva, hogy a témavezető mi alapján dönthet. Ez a szabályozás ebben a formában nem tekinthető transzparensnek.

A Doktori Szabályzat egyértelműen meghatározza a fokozatszerzési eljárást és részletesen leírja a műhelyvita jellemzőit is. A komplex vizsga tárgyai elérhetők a honlapon, az olvasmánylistával egyetemben, és a vizsga menetéről is elegendő információt biztosít. A komplex vizsga tárgyaihoz rendelkezésre álló szakirodalomlista nem minden doktori program esetén tekinthető naprakésznek, ezért érdemes ezeket áttekinteni annak biztosítása érdekében, hogy mindegyik program tartalma kövesse a legújabb kutatási irányokat.

A Működési Szabályzat pontatlanul szabályozza a fokozatszerzési eljárási díj kivethetőségét. Állami ösztöndíjas doktoranduszok esetében díjmentesen igénybe vehető szolgáltatásnak minősül a fokozatszerzési eljárás a hallgatói jogviszony fennállása alatt, és az oklevél első alkalommal történő kiállítása is (Nftv. 81. §). Önköltséges hallgatók esetében pedig a felsoroltak az önköltség összegének részét képező szolgáltatásnak minősülnek (Nftv. 83. § (1) bekezdés).

A Működési Szabályzat szerint: *„A komplex vizsga elméleti részének értékelése ötfokozatú érdemjeggyel történik, a gyakorlati része megfelel/nem megfelel minősítéssel”*. Ez a szabályozás nem igazodik a Kormányrendelet 12/A. § (5) bekezdéséhez, ami rögzíti, hogy a komplex vizsga értékelése csak kétfokozatú (megfelelt / nem megfelelt) lehet. Ráadásul a szabályzat arra nem tér ki, hogy a jelenleg rögzített kétféle értékelésből hogyan számítják ki a végeredményt. Az ötfokozatú értékelés funkciója alapesetben is kétségbe vonható, hiszen a komplex vizsga eredménye nem számítható be a védésnél. A Működési Szabályzat ugyanakkor rögzíti, hogy *„A doktori fokozat minősítését a komplex vizsgán szerzett elméleti jegyek átlagának, valamint a védésen szerzett jegyek (1-5) egyszerű számtani átlagából kell megállapítani.”*, amit módosítani szükséges. Ezt az interjúk is megerősítették, a doktoranduszok jelezték, hogy a komplex vizsga az oklevél minősítésébe valamilyen módon beleszámít, ugyanakkor azt nem tudták megmondani, hogy miként.

A Működési Szabályzat szerint: *„A doktorandusz szakmai előrehaladását a témavezetőn kívül más szakember(ek) is folyamatosan segítheti(k). Konzulens az az oktató, aki a témavezetőn kívül a teljes képzési idő legalább felében részt vesz a hallgató tanulmányainak segítségével. A konzulens nevét a védés és a disszertáció hivatalos iratain is fel kell tüntetni.”* Az interjúk a törzstagok, témavezetők azonban nem tudták definiálni, hogy pontosan mi a különbség a konzulens és a témavezető között. Többségük nem is találkozott a „konzulens” megnevezéssel.

A hallgatói mobilitást számos lehetőség segíti elő az egyetemen (az együttműködések a honlap is tartalmazza). A kreditelismerés szabályozott a Doktori Szabályzatban. Ugyanakkor, a doktoranduszok által kitöltött kérdőívből az derül ki, hogy a témavezető szerepe meghatározó abban, hogy a hallgató külföldre megy-e konferenciára, nemzetközi kutatásba bekapcsolódik-e, stb. Jelenleg, ha idegen nyelven szeretnének tárgyakat hallgatni a hallgatók, akkor zömmel azt csak más doktori iskola tárgykínálata teszi lehetővé.

Kiemelendő, hogy a Doktori Szabályzat módosítása értelmében az angol nyelvű értekezés kötelezővé válik a 2020. szeptember 1. után tanulmányaikat megkezdők részére. Ez olyan kezdeményezés, amely mindenképpen előremutató, és a nemzetköziesedést szolgálja.

Jó gyakorlatként említendő meg az EDT közelmúltban hozott döntése, miszerint a házi védésen nemcsak a korábban előre megküldött opponensi kérdések mellett, a nyilvános védésekhez hasonlóan ad hoc kérdések is feltehetőek, mellyel előbb viták generálása a cél.

Ajánlások

A Működési Szabályzat szerint a folyóiratlistát az EDT évente frissíti és teszi közzé, *"Az új lista mindazon hallgatók számára irányadó, akik a közzététel évében nyújtják be értekezésüket."* Hallgatói visszajelzés alapján előfordult olyan eset, hogy a fokozatszerzési eljárás elindulása (a komplex vizsgát követően) és a disszertáció benyújtása között eltelt idő alatt a folyóiratlista változott, és már nem volt elfogadható egy adott publikáció. Javasolt, a hasonló esetek elkerülése érdekében, a szabályozás intézményi szinten történő átgondolása, finomhangolása.

Amennyiben angol nyelven is indít a DI képzést, akkor részletesebben, egyértelműbben szükséges szabályozni a felvételi eljárást, mint ami jelenleg jellemző az SE-n az angol nyelvű felvételeket illetően. Amennyiben SH-ösztöndíjasokat is fogad a DI, megfontolandó, hogy összhangba kerüljenek a rájuk vonatkozó szabályok a magyar felvétellel.

A felzárkóztatási kurzusok tematikáját, annak helyét (graduális vagy külön doktori kurzus) egyértelműsíteni kell.

Módot kellene találni arra, hogy a hallgatói tájékoztatás hatékonysága növekedjen, például a képzés menetéről, a kapható kreditekről, és a külföldi lehetőségekről.

ESG 1.5 Oktatók

A DI az oktatók szakmai fejlődését több módon is támogatja, például nemzetközileg jegyzett konferenciákon való részvétel támogatása és ösztönzése. Több példát sorol fel az önértékelés is, de láthatóak ezek a lehetőségek a honlapról is, és egyes kezdeményezésekről az oktatók is beszámoltak az interjú során.

Ugyanakkor, az önértékelés jelezte, hogy a doktori képzésben tartott kurzusokat nem számítják bele az óraterhelésbe, ez nehezítheti azt, hogy képzés indulhasson angol nyelven is. Az egyetem vezetése az interjúk során jelezte abbéli szándékát, hogy a jövőben változzon az óraterhelés számításának rendszere. Állításuk szerint adminisztrációs hiba áll a háttérben, mivel a Neptun rendszerben nem jelentek meg a kurzusokat tartó oktatók neve, ezért az elszámolás pontatlan volt). Az oktatók terheltsége amiatt is magas, hogy egy részüknek a tanítás mellett klinikai munkájuk is van.

Doktoranduszok kutatásai sok esetben szorosan kapcsolódnak az egyetemi kutatásokhoz, és a közös publikációk révén az oktatók publikációs teljesítményét is elősegítik a hallgatók. A DI oktatói közül sokan magas szintű, nemzetközileg is elismert kutatási tevékenységet folytatnak. Az oktatók szintlépéséhez hozzájárul a témavezetés, valamint a közös publikációk megléte, ezáltal motiváltak is a doktoranduszok segítségével. Jó gyakorlatként azonosítható, hogy a kiemelkedő témavezetők évente díjban részesülnek – aminek összege jelentős – valamint, ha doktoranduszuk Q₁, D₁ besorolású folyóiratban publikál, akkor is témavezetői jutalomban részesülnek. Ezzel a DI és az egyetem is a nemzetközileg elismert lapokban történő publikálást ösztönzi.

Az önértékelésben ismertetett probléma, hogy az európai pályázatokból támogatott konzorciumi kutatások publikációi gyakran sokszerzősek és nem kap kellő elismerést ezekben a részvétel, mert az MTA-értékelésekben, és az SE-n készített közlési rangsorokban korlátozottan számít be. Az önértékelés szerint a pályázatokhoz nyújtott adminisztratív segítség nem elegendő, ugyanakkor az egyetem vezetősége az interjúk során jelezte, hogy van támogatásra lehetőség, azonban ezt kevesen veszik igénybe. Javasolt ezt a kommunikációs problémát orvosolni, az igényeket és a támogatási lehetőségeket összehangolni az egyetemen belül.

Az oktatók anyagi támogatást kaphatnak konferencialátogatásokhoz, valamint pedagógiai képzés is biztosított számukra az Oktatásfejlesztési, -Módszertani és -Szervezési Központ által. Az, hogy mennyire ellátott eszközökkel, irodai hellyel az adott oktató, témavezető az az intézettől függ, amihez tartozik. Az interjúkon beszámoltak elhelyezési problémákról, és jelezték, hogy ezek megoldása egyetemi stratégiai cél.

A Doktori Szabályzatban részletes meghatározás és követelményrendszer van arra, hogy ki lehet témakiíró. Bár a Minőségbiztosítási Terv ír a visszacsatolás elvének fontosságáról („Visszacsatolás elve. A doktori képzésben részt vevő oktatók, témavezetők és a doktori iskolák különböző tanácsainak tagjai folyamatos visszajelzést kapjanak tevékenységük színvonaláról, és legyen lehetőségük a tapasztalataik visszacsatolására”), ezen a téren hiányosságokat tapasztalt a Bizottság. Ugyan részletesen van szabályozva a témavezetői kinevezés, de azt követően eltérő és hiányos teljesítményértékelési, visszacsatolási tevékenység érhető tetten. A témaakkreditációt a VMB jogosult megvonni a kutatótól, de nincs kellően részletesen szabályozva, hogy mi alapján és hogyan ellenőrzik. A Minőségfejlesztési Tanács éves beszámolóiban szerepel, hogy „kötelező a témavezetők 6 évente újra akkreditálása”, ugyanakkor a DI dokumentumaiban erre utaló bejegyzés nem található. Javasolt a Doktori Szabályzat szintjén is rögzíteni ezt a gyakorlatot, ha tényleg végzik ezt a tevékenységet.

Az önértékelés szerint a témavezetők egyik ellenőrzési módja a hallgatók előrehaladásának a nyomon követésén keresztül valósul meg (pl. PhD Tudományos Napok). Az interjúk során tájékoztatást kapott a Bizottság arról is, hogy műhelybeszélgetéseken az oktatók átbeszélnek a

doktoranduszokkal az előrehaladást. Az ilyen műhelymegbeszéléseken azonban nem biztos, hogy a hallgatók fel merik vállalni kritikai észrevételüket.

Ajánlások

Érdeemes lehet átgondolni, hogyan lehetne jobban motiválni az oktatókat, hogy európai pályázatokhoz kapcsolódó színvonalas konzorciumi kutatásokban részt vegyenek.

A DI témavezetőinek publikációs teljesítményét ellenőrző folyamatok tisztázása, úgy hogy az tükrözze a gyakorlatot.

A témavezetők újra akkreditálására vonatkozó eljárásrend pontosítása és a DI szabályzatába való beillesztése. A konzulens szerepkörének tisztázása.

ESG 1.6 Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások

A DI korlátozottan rendelkezik saját infrastruktúrával. Egy részmunkaidős tanulmányi ügyintéző segíti az adminisztratív feladatok ellátását, minden egyéb esetben a központi Doktori Hivatal (DH) áll a hallgatók és oktatók rendelkezésére. A DH humánerőforráskapacitása szerény (7 fő), a kurzusfelvétel (60–90 kurzushirdetés), kurzusadatbázis-fejlesztés az ő feladataik közé tartozik. Az egyéni fokozatszerzők adminisztrációja szintén az ő feladatuk. A tanulmányi ügyintézés színvonala hullámzó a hallgatók visszajelzése alapján.

Felmerülő probléma, kérdés esetén a hallgatók elsősorban témavezetőjükhöz fordulnak. A panaszkezelési lehetőségek ismertek, de elégedetlenség nem jellemzi a hallgatókat.

Hasznos és jó gyakorlatnak értékelhető a DÖK által készített prezentáció, amely a főbb képzési információkat összegzi.

Ösztönzőleg hat a tanulásra és kutatásra a doktoranduszoknak biztosított havi kutatási keret felhasználási lehetősége, amelyet a tanulmányi előmenetellel kapcsolatos tevékenységekre és eszközökre fordítható. A hallgatói kérdőíves visszajelzés alapján a kutatáshoz szükséges infrastruktúrával elégedettek a hallgatók.

A SE Könyvtára ingyenes webináriumokat, publikálásmódszertani útmutatókat és képzéseket biztosít a hallgatóknak. A könyvtár informatikai ellátottsága megfelelő. Valamennyi doktorandusz rendelkezik VPN-eléréssel, amely hozzásegíti őket a különböző könyvtári katalógusok, adatbázisok eléréséhez. A könyvbeszerzési igényeket – a hallgatók visszajelzése alapján – a könyvtár igyekszik teljesíteni. Intézeti szintű könyvtár is elérhető a doktoranduszok számára, ahol ha szakkönyvbeszerzési igény merül fel, kurzusköltség vagy pályázat útján tudják biztosítani a beszerzést.

A vírushelyzet alatt is biztosított volt a könyvek kölcsönzése, valamint kölcsönözhetővé tették a helyben olvasható példányokat is. Ebben fennakadás nem volt tapasztalható.

A könyvtár irodalomkutató kurzussal támogatja a doktoranduszokat, amely hasznosságát kiemelték a hallgatók. További szolgáltatás a doktoranduszok számára, hogy az MTMT-adatbázis kezelésben is segítséget nyújt a könyvtár, akár a teljes folyamat menedzselésében. Emellett valamennyi szervezeti egység számára, automatikusan elvégzik a plágiumellenőrzést, valamint idegen nyelvű lektorálási szolgáltatás is biztosított. A Bizottság a hallgatókkal folytatott interjú során érdeklődött ezen szolgáltatások igénybevételéről, de a visszajelzések alapján feltételezhető, hogy többen nem hallottak erről a lehetőségről.

Ezen felül a publikációk Központi Könyvtár Repozitóriumába való feltöltésére is figyelmet fordít a könyvtár, amely eljárásra Open Access (OA) esetén nincs szükség, ám zárt közlemény esetén az idézetség növeléséhez járulhat hozzá a weboldalra történő feltöltés. Az OA-publikációk támogatásának kidolgozott és átlátható szabályozó rendszere van, ahol feltételként szabják a hallgatói jogviszonyt, és hogy az érintett az egyetemet jelölje meg az affiliációban.

A könyvtárba való beiratkozási folyamat reformálása most zajlik: Neptunon keresztül tervezik megvalósítani, így a Neptun kóddal a különböző folyóiratok is elérhetőek lesznek. A könyvtár nagy hangsúlyt fektet a szolgáltatásokkal kapcsolatos visszajelzésekre, rendszeres időközönként elégedettségi mérést végeznek a hallgatók között, és a szervezeti egységek között népszerűsítik a rendelkezésre álló adatbázisokat.

A képzési programok eltérő eszközigenyűek, ám a laborok felszereltségének és az infrastruktúra fejlesztésének szükségességét az önértékelésben is kiemelték. A hallgatók részére külön iroda, szoba áll rendelkezésre, munkahelyi laptop, számítógép is biztosított. Igény esetén megengedett a saját eszköz használata. A hallgatói terekről pozitívan nyilatkoztak a doktoranduszok.

A Működési Szabályzat szerint *„a kurzusvezetőnek a minősítést a szerzett tanulmányi kreditponttal együtt a leckekönyvbe be kell vezetnie, valamint az elektronikus tanulmányi nyilvántartó rendszerben (Neptun) rögzítenie kell”* Az interjúkon azonban elhangzott, hogy az ideai tanévtől a papír alapú leckekönyvet felváltotta az elektronikus index, emiatt a szabályzat frissítése szükséges.

A hallgatók nemzetközi mobilitása pályázatokon keresztül biztosított, a DI hallgatói jeleskednek az ÚNKP-ben is. A külföldi hallgatók előrehaladását segítő mentorprogramot nem működtet az egyetem, ám a DÖK kinevezett a nemzetközi hallgatók képviselőért felelős elnöki megbízottat. A DÖK érdekképviselője kiválóan ítéhető, tagokat delegálnak többek között az EDT-be és a Szenátusába is, tanácskozási joggal. Szavazati joggal van jelen a DÖK képviselője a DI Tanácsában (kivétel tudományos vagy fokozatszerzési ügyeknél), a VMB-ben, az Oktatási és Kreditbizottságban (OKB), a Fegyelmi Bizottságban, Habilitációs Bizottságban, valamint a Szociális ügyekért felelős Bizottságban.

Külön irodával nem rendelkezik a DÖK, az Alumni Irodával osztozik a termen és az egyetem infrastruktúráját használja, külön eszközkészlet nem áll rendelkezésükre.

Visszajelzések alapján aktív doktorandusz közösség van jelen a közösségi felületen is (Facebook), ami nagy népszerűségnek örvend. A DÖK a tudományos programok szervezésében is jeleskedik, valamint a doktoranduszok kollégiumi elhelyezése is feladatai közé tartozik. Nagy sikernek könyvelte el, hogy az egyetem vezetése megduplázta a férőhelyek számát (10 helyett 20 fő). A kollégiumi jelentkezés és felvételi eljárás menete transzparens.

Ajánlás

A Működési Szabályzat leckekönyvre vonatkozó, és már elavult részeinek módosítása.

Az adminisztráció és ügyintézés minőségének növeléséhez javasolt egyetemi szinten megvizsgálni a Doktori Hivatal terhelését – figyelembe véve a nemzetköziesedési stratégiai célkitűzéseket is – és ennek függvényében bővíteni a humán erőforrást.

ESG 1.7 Információkezelés

Az SE Doktori Szabályzatában foglaltak alapján az EDT *„a Szenátus részére rendszeresen értékeli az Egyetemen folyó doktori képzést és fokozatszerzést”,* a VMB feladata a *„minőségellenőrzés a tudományos doktori iskolák minden tevékenységére kiterjedően”,* míg a DI vezetője *„felelős az iskola tudományos színvonaláért és oktatási munkájáért”.*

Az interjúkon elhangzott, hogy kari önértékelésen alapuló éves, tematikus beszámolók készülnek (pl. Oktatási folyamatok előző évi értékelése [felelős: EDT elnöke], Hallgatói elégedettségi vizsgálat értékelése [felelős: VMB elnöke]), amelyeket az EDT a Minőségfejlesztési Tanács elé terjeszt az éves vezetőségi átvizsgálás keretében. Ez az értékelési eljárás a Minőségbiztosítási Tervben rögzítettek szerint hatékony, ugyanakkor a dokumentum kiemeli, hogy az adatszolgáltatás nehézségekbe ütközik, mivel *„a doktori képzésre vonatkozó adatokat csak nagy nehézségekkel tudjuk a kari struktúrában megfogalmazott kérdésekre megadni, illetve a karokra vonatkozó szempontok szerint megválaszolni.”* Az önértékelés alapján az adatszolgáltatásért – amit az interjúk is alátámasztottak – a Doktori Hivatal felelős, mely tartalmaz C-SWOT analízist, kockázatértékelést és ehhez kapcsolódó minőségcélokat (ISO értékelési rendszerben), éves bontásban a felvettek létszámadatát képzési típusonként (ösztöndíjas, önköltséges), valamint a fokozatszerzettek számát és a fokozat minősítését. A benyújtott beszámolók alapján a Minőségfejlesztési Tanács helyesbítő és megelőző tevékenységeket indítványoz. Az említett tanács tagja az EDT elnöke, így az információáramlás biztosított.

Az önértékelés szerint évente, az EDT-ülés keretében értékelik a disszertációkat és publikációs eredményeket, valamint – a VMB döntés-előkészítési támogatásával – kijelölik a

fejlesztési irányokat (képzésfejlesztés, működés, minőségcélok). A lefolytatott interjúk szerint a doktori iskolák határozzák meg minőségcéljaikat, azonban talán a közös szabályzás okán, doktori iskolákra bontott minőségcélokkal nem találkozott a Bizottság.

A Minőségbiztosítási Tervben – ami az SE hatályos Intézményfejlesztési Tervének minőségbiztosításra vonatkozó része – mindösszesen a képzésfejlesztésre vonatkozó stratégia (pl. nemzetközi bírálóbizottság létrehozása, külföldi opponensek bevonása) és ahhoz kapcsolódó minőségcélok (pl. nemzetközi megjelenés erősítése) azonosíthatók, ugyanakkor a célokhoz nincs hozzárendelve indikátor, felelős és határidő.

Az önértékelés alapján a lemorzsolódás mértéke mintegy 30%-os. A személyes (oktatói és hallgatói) visszajelzések, valamint a képzés tartalmi elemzése alapján a lemorzsolódás általános oka a karrierépítés és a családi tényezők.

A fokozatszerzők pályakövető vizsgálatát az SE Alumni Hálózata készítette (2020, online felmérés), melynek elemzése elérhető a doktori iskolák közös honlapján az Alumni menüpontban.

Az DÖK által átvett OMHV-rendszer ugyan még nem indult el, de a leszűrt adatok a VMB-n keresztül az EDT elé kerülnek.

Az információkezelés vonatkozásában megállapítható – tekintettel az egységes, az SE összes doktori iskolájára vonatkozó szabályozási rendszerre – hogy a DI szintjén történő gyűjtési, elemzési és értékelési tevékenység hiányos, amelyekbe az oktatók, nem oktatók, hallgatók bevonása sem teljes körű.

Ajánlás

Ajánlott az ODT 2019. november 22-i ülésén elfogadott minőségcélokat és indikátorokat a Minőségbiztosítási Tervbe átvezetni, és ezeket pontosítani, illetve kiegészíteni.

ESG 1.8 Nyilvános információk

A már bemutatott közös szabályozás okán az SE közös alhonlapot alakított ki a doktori iskoláknak, amelynek karbantartásáért a Doktori Hivatal felel. A honlapon belül található a DI külön menüpontja, ami tájékoztatást nyújt a DI törzstagjairól, oktatóiról, témavezetőiről, a DIT összetételéről, mindegyik esetben a doktori.hu-ra vezető link formájában. Emellett részletesen bemutatja a három doktori programot és a kapcsolódó kutatási témákat. A 2020/2021. tanév 1. félévében meghirdetett témákat külön excel mutatja be programonként.

A DI együttműködési megállapodásai, a szakmai együttműködések és kapcsolatok bemutató lista szintén ezen a felületen érhető el. Az „Aktivitások, kapcsolatok” menüpont alatt a DI együttműködési megállapodásai, a szakmai együttműködések és kapcsolatok bemutató lista, valamint a DIT jegyzőkönyvei (2014. évtől évi egy) található. A Doktori

Szabályzat szerint a DIT „szükség szerint, de legalább évente kétszer tartja üléseit”, tehát több jegyzőkönyv hiányzik. A „Képzési tájékoztatók” menüpont tartalmazza a felvételi tájékoztatót, a komplex vizsga tételsorait programonként (a Pszichiátria program esetében nem érhető el irodalomjegyzék), a DI Képzési Tervét, a kétéves kurzustervet (csak a Mentális egészségtudományok programé érhető el), valamint az SE doktori iskolák kurzusadatházisára vezető linket (amihez elérhető használati útmutató is). Kiemelendő, hogy a felvételi tájékoztatóhoz külön GYIK-jegyzék készült a tájékozódást megkönnyítendő.

A közös honlapon található Felvételi menüpont általános és egyéni fokozatszerzők bontásban mutatja be a jelentkezés feltételeit, a felvételi menetét és a pontozási rendszert, ugyanakkor az önköltség összegéről nem nyújt információt sem a honlap, sem a szabályzó dokumentumok.

Az Oktatóknak és a Hallgatóknak kialakított menüpont átlátható és részletes tájékoztatást nyújt a doktori képzés sajátosságairól. Az oktatóknak elérhető például doktori program alapítását, jegybeírást, témaakkreditációt ismertető tájékoztató, a hallgatóknak többek között folyamatábra a képzésről, tájékoztatók a védésekről (Zoom-linkkel), komplex vizsgáról, házi védekről, formai követelményekről, a Doktori Hivatal ügyfélfogadási idejéről, a DÖK tevékenységéről. A Dokumentumok menüpont alatt elérhető a Doktori Szabályzat (és korábbi verziói), a Működési Szabályzat és a Minőségbiztosítási Terv, a képzéshez szükséges űrlapok és az EDT-üléseken hozott határozatok.

A disszertációk az SE Központi Könyvtár Repozitóriumában érhetők el.

A Működési Szabályzat – ahogy azt a dokumentumban is jelzik – az egységes Doktori Szabályzat része, ugyanakkor szinte teljes terjedelmében (2-57. oldal) megegyezik a két dokumentum. Nem ajánlott két azonos tartalmú dokumentum alkalmazása, tekintettel arra is, hogy pl. a szenátusi döntéseket emiatt több helyen szükséges frissíteni. Már most is észlelhetők az átvezetés elmulasztása miatti eltérések a két dokumentum között. A Működési Szabályzat emellett még tartalmazza a Doktori Szabályzat (SzMSz III. könyve, a HKR 3. része) mellékleteit, melyek elnevezése javasolt a tájékozódást megkönnyítendő.

A DI Képzési Terve (2020) tartalmazza a képzés felépítésének jellemzőit, magát a képzési tervet, a programok szerinti tantárgylistát és a tematikákat. A Képzési Terv több helyen idézi a Doktori Szabályzatot, jelentős tartalmi átfedést okozva a két dokumentum között.

A szabályzatokkal, nyilvános dokumentumokkal szemben általános formai követelmény – hosszról függően – tartalomjegyzék beillesztése, ez a Működési Szabályzathoz hiányzik, így a keresés meglehetősen nehézkes.

A doktoranduszok a honlapon tájékozódás mellett tudományos és a pályázati hírlevél formájában kapnak tájékoztatást, valamint egyéb információs csatornáként kiemelték a

doktori műhelyeket és az SE Facebook oldalát, ahol tájékoztatást nyújtanak pl. a közelgő rendezvényekről.

A fejezetben felsorolt hiányosságok pótlása, anomáliák javítása mellett a DI, az információk nyilvánossága tekintetében, megfelel a sztenderdnek.

Ajánlások

Tekintettel arra, hogy a Semmelweis Doktori Iskola (SEDI) mint közös szervezeti keret megszűnéséről döntött 2020-ban a Szenátus, javasolt a szabályzó dokumentumok és a honlap szintjén is felszámolni az erre vonatkozó utalásokat.

Javasolt a hiányzó DIT-jegyzőkönyvek elérhetővé tétele a honlapon.

Javasolt a Pszichiátria program komplex vizsgához szükséges irodalomjegyzékét elérhetővé tenni, valamint a hiányzó kétéves kurzusterveket feltölteni a honlapra.

Javasolt a Semmelweis Egyetem - Központi Könyvtár Repozitóriumára mutató link elhelyezése a honlapon.

Javasolt a Működési Szabályzat mellékleteit elnevezni, valamint a rövidítések feloldásait az első előfordulásnál megjeleníteni (pl. 6. oldal VMB, majd 22. oldalon Véleményező és Minőségellenőrző Bizottság; 8. oldalon OKB, majd a 33. oldalon Oktatási és Kredit Bizottság)

Javasolt a MAB hatályon kívüli kritériumaira, eljárásaira történő hivatkozások, utalások eltávolítása (például: „*Törzstag lehet az (1) bekezdés a)-c) alpontjaiban meghatározott feltételeknek és a MAB akkreditációs feltételeinek megfelelő*”) a szabályzó dokumentumokból.

ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbiztosítás

Az SE Mentális egészségtudományok Doktori Iskola a MAB doktori iskolákra vonatkozó akkreditációs eljárásán túl más külső minőségbiztosítási eljárást nem alkalmaz.

Látogató Bizottság

Elnök: Kemény Lajos, egyetemi tanár, Szegedi Tudományegyetem

Tagok:

Vicsek Lilla, egyetemi docens, Budapesti Corvinus Egyetem

Balatoni Ildikó, operatív igazgató, Debreceni Egyetem

Baráth Noémi, doktoranda, Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Dányi Beatrix, szakreferens, Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság

Online interjúk időpontja: 2020. október 27.